

Den gamle fisker og havet

Tilbageblik over fisker Mads Sørensen's liv
skrevet af Karen Hjorth og Mads Sørensen's yngste datter,
Mia Hjorth Bendtsen – født den 14.8.1925
i ”ORA ET LABORA” ved Rygaard Strand.

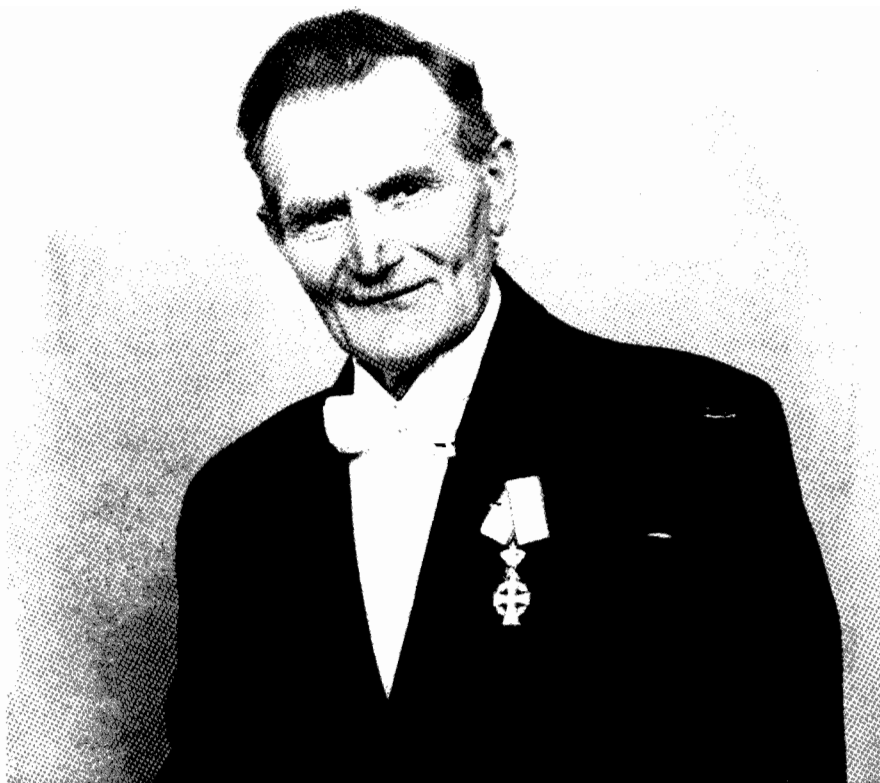
Min far, Mads Sørensen, blev født den 26.7.1881 i Hemmed som søn af husmand og fisker Søren Laursen og hustru Birthe Marie Madsen.

Far gik i Hemmed Skole og som 9-årig purk tjente han en sommer i Bønnerup. Som 11-årig kom han ud at fiske med sin far. I 1902-1903 sejlede min far med en lystkutter og ombord var også en person ved navn Nissen, som var Kongelig Kammersanger.

I 1904 aftjente min far sin værnepligt ved Søværnet og derefter startede han sit virke som fisker ved Rygaard Strand, hvor han – i 1910 – købte 6 tdr. land jord. Den 01.09.1910 blev min far gift med min mor, Karen Hjorth i Nørager Kirke.

Min mor, Karen Hjorth gik i skole i Rygaard Strand, blev uddannet sygeplejerske på amtssygehuset i Ørsted og virkede senere som menighedssygeplejerske i Nørager i 28 år.

I 1910 opførte min far en ejendom – ”ORA ET LABORA” - på den opkøbte jord ved Rygaard Strand og han var en af de første, der satte bo på det dengang øde sted. I dag er det et ”lille samfund”.

Mads Sørensen.

Min far passede ejendommen og drev samtidig fiskeri. Foruden dette blev min far strandfoged i 1910, hvilket gav ham flere ubehagelige oplevelser, som han aldrig glemte. Bl.a. fandt min far – i 1944 – 45 – 2 stivfrosne, unge mennesker i en redningsbåd (frosset ihjel).

Det er mere end én gang sket, at min far har stået overfor et eksempel fra et drama udefra havet. Nemlig de gange, hvor min far har måttet bjærge det, man kalder en ”strandvasker”. Et menneske, der er druknet på søen. Enkelte kom langevejs fra til Rygaard Strand’s kyst, mens andre drev ind efter ulykker ikke så forfærdeligt langt fra Rygaard Strand.

Til tider kunne det være svært for min far at finde de pårørende og bringe dem bud om, at en savnet person var kommet i land. Min far sagde altid, at næst efter ulykken på havet var det tungeste for pårørende altid, hvis den omkomne blev derude.

Min fars måde at overleve dette job på var, at visheden om, at man havde fundet den døde på stranden gjorde sorgen lidt lettere at bære for de pårørende. Personen var – trods alt – kommet HJEM.

Min far var en meget reel mand med sine meningers mod. Han sagde ” Du” til alle – både præst, degn og til andre autoriteter, idet han var af den opfattelse, at alle var ligeværdige uanset rang. Ingen personer var, set med far’s øjne, mere værd end andre. Ingen personer kunne undværes – uanset rang, titel eller arv – i det danske samfund.

Vi var 5 børn: Jens Bertram, Anne Mone, Vibeke, Søren Peter og som rosinen i pølseenden Mie.

Vi var fra et hjem, som troede på Gud. Vi blev ikke indoktrineret til at være religiøse, men min far’s arbejde som fisker og strandfoged gjorde, at havets og bølgerens magt ofte bevirkede, at vi bad en stille bøn for dem, som sejlede derude. Vi havde jo så ofte oplevet, at mange sejlede ud og kun få kom hjem.

Min far var, i en årrække, med i Nørager – Gjesing menighedsråd og var, bl.a. med til at indsætte pastor Bjerg i embedet.

Mine forældre var, fra 1912-1921, velhavende. Vores heste havde seletøj, som var sølvbeslået og når min mor var ude at handle, blev hun behandlet som en ”velstående” dame.

Vi var også de første i Rygaard Strand, som fik telefon og det var sandelig noget af en oplevelse. Naboerne kom for at låne telefonen, når der skulle ringes efter lægen og vi børn stod og lyttede udenfor døren når de ringede, for det var sandelig noget af en sensation.

Min far eksporterede fisk til Tyskland, hvilket gav en god indtægt ved siden af den handel, han havde med fisk i DK. Jeg husker også tydeligt, at vores naboer

fra de omkringliggende gårde kom med deres kurve under armen og deri lå 25 – eller 50 øre til køb af fisk.

Disse kurve stillede de i mine forældres baggang og far vidste nøjagtigt, hvilken kurv der tilhørte hvem, så han fyldte disse op med fisk og tjente på den måde lidt ekstra.

I oktober 1921 skete der noget, som ændrede mine forældres situation meget. Min mor lå i barselsseng og skulle føde Søren Peter. Det var et pragtfuldt vejr. Havet lå blikstille.

Min far havde samtlige bundgarn ude på pladserne og der var ingen grund til at tro, at de kommende timer skulle blive så skæbnesvangre. De første krusninger viste sig på havoverfladen og på ganske kort tid blev de fredelige krusninger til en rasende orkan. Fra nord-øst (nord-øst) kom den og mine forældre troede, at verden skulle gå under.

Vores hjem, ”ORA ET LABORA” lå dengang et stykke fra havet – så langt, at vi havde en dejlig have foran huset ned mod havet. Bølgerne væltede pludseligt ind mod stranden. Efterhånden kom de så tæt på, så de skyllede det meste af haven væk.

Min far kunne se, at bølgerne skyllede op omkring huset, hamrede mod taget så vandet væltede ned gennem loftet.

Pludselig opdagede min far, at der stod et stort skib i udkanten af vores have. Et skib lastet med korn, som ikke kunne klare sig i uvejret og derfor var blevet slået ind mod kysten.

Nu skulle redningsarbejdet i gang og dette helt uden hensyn til mor, der lå i barselsseng og med tanken om, at dette kunne blive verdens sidste dag for fisker Mads og hans familie. De skibbrudne skulle have en chance, men det var en underlig fornemmelse for min far at stå – bogstaveligt talt – og redde mennesker fra et skibsforslis i sin egen have.

Redningsaktionen gik godt og min far fik de skibbrudne fra borde – MEN – det syn, der mødte min far på stranden, da dagen gryede, var forfærdende. Stormen havde taget det hele med – både, bundgarn m.m. – og min far fandt aldrig så meget som en ”pind” af det alt sammen.

Stranden foran huset før stormen.

Det var manddomsårenes gerning, et livs formue i slid og penge, der den skæbnesvangre nat gik til grunde. Mine forældres eksistens syntes at være gået tabt i bølgerne.

De havde mistet ALT og siden den stormvejrnat har der faktisk ikke været drevet bundgarnsfiskeri fra kysten, da ingen rigtigt havde kræfter til at komme i gang igen. Alt, hvad der hed tangskov o.lign., tog uvejret med sig til havs og fiskene måtte søge andre steder hen for at overleve.

Siden den storm har der ikke været tang på bunden af havet ved Rygaard Strand, så også på den måde blev det en skæbnesvanger nat for fiskerne her. Stormen var dog med til at knytte et venskab, mine forældre ellers aldrig ville have opnået.

Da min storebror, som var født lige inden uvejret brød løs, skulle døbes i kirken, var hans gudfader den kaptajn, der var på det skib, der strandede i udkanten af vores have og derfor kom min bror til at bære hans navn (Søren Peter Malta) som et minde om de timer – som blev hans livs første, men som

mine forældre troede skulle blive deres sidste. Efter denne skæbnesvangre nat mistede mine forældre mange værdier og kom aldrig på højde igen – rent økonomisk. Min far blev dog senere ejer af både bundgarn, en stor fiskekutter, flere både samt ishus m.m.

Den 9. november 1945 kom der endnu en storm, hvor havet tog meget af ”havbakken”, så havet kom endnu tættere på vores hjem. Denne storm ødelagde ALT, hvad der var tilbage.

Fiskekutteren og bådene blev ”kastet” mod land; ishuset blev ødelagt og bundgarnene blev revet itu. Min far forsøgte at gøre brug af de 2 brune heste, vi havde. De skulle trække bådene op fra stranden, men bølgerne blev ved med at nå dem. Selvom far forsøgte sig igen med rødspættegarn med fiskekroge samt et enkelt bundgarn, blev hans livsværk og fiskeriet aldrig det samme. Mine forældre klarede sig dog stadig gennem dagen og vejen med fiskeri og min mors sygeplejegering.

Den 21.09.1953 blev min far udnævnt til Ridder af Dannebrog. Efter modtagelsen af korset, skulle min far til København for at takke kong Frederik.

Da min far jo var en meget ”ligefrem” person, måtte vi børn gentagne gange oplyse ham om, at han ikke måtte sige ”Du” til kongen. Dette tror vi nok, han undlod at gøre, men Amalienborg er jo, som bekendt et stort hus med mange døre, så da min far havde takket kongen og skulle forlade audienssalen, blev han lidt i vildrede.

Derfor sagde han: Det var dog en frygtelig masse døre, der er her i dette hus. Hvordan mon jeg finder ud?” En livvagt viste min far udgangen og så skulle Mads ellers bare skynde sig hjem til havet igen.

Vores forældre elskede os alle meget højt og de ønskede at passe på os så længe som muligt.

Vores mor, Karen Hjorth, døde i 1958 og livet blev aldrig mere det samme for far. Han elskede os børn, havet og ”ORA ET LABORA”, men savnet af vores mor kunne ikke erstattes.

Min far blev 92 år gammel. Han havde haft et godt og begivenhedsrigt liv

og han blev boende i ”ORA ET LABORA” ved det hav, som han elskede og frygtede mest.

Vores far tog ofte på besøg hos os børn, men han var aldrig mere lykkelig end når han var ved Rygaard Strand. Min far udtalte engang, på sine gamle dage: Det er svært at være ensom, når man er ung. Det er mange gange sværere at være det, når man bliver gammel. Det er svært at holde humøret oppe, når den kvinde, man fulgte i lyse som tunge år ikke er mere. Man får så god tid til at mindes ALT, man havde sammen. Det der tilsammen gav et lykkeligt liv.

Nu venter jeg bare på, at LIVETS SKIBSKLOKKE for sidste gang skal lyde til afgang.

Far døde i en alder af 92 år i 1973 efter et godt og begivenhedsrigt liv fyldt med både med – og modgang. Ridderkorset fulgte far på vejen mod hans ”sidste rejse”, men blev fjernet fra far’s kiste, før han blev sænket i graven ved siden af sin elskede Karen på Nørager Kirkegård.

Vi børn sender vores forældre mange varme og kærlige tanker.

Mads Sørensen med familie og medhjælpere.